

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ HƯƠNG

**TIỂU THỦ CÔNG NGHIỆP Ở BẮC GIANG
(1997-2010)**

Chuyên ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 60.22.54

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Thị Phương Chi

THÁI NGUYÊN-2012

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ HƯƠNG

**TIÊU THỦ CÔNG NGHIỆP Ở BẮC GIANG
(1997-2010)**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN-2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan những tài liệu và công bố trong luận văn là hoàn toàn trung thực, chính xác và chưa có công trình nào nghiên cứu về vấn đề này.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2012

Tác giả

Nguyễn Thị Hương

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng cảm ơn sâu sắc PGS.TS. Nguyễn Thị Phương Chi đã tận tình hướng dẫn tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi cũng xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo trong Khoa Lịch sử - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, Sở Công thương Bắc Giang, Sở Lao động - thương binh và xã hội, Thư viện tỉnh Bắc Giang, Cục thống kê Bắc Giang, UBND tỉnh Bắc Giang, Thư viện Quốc gia...đã tạo mọi điều kiện thuận lợi, hết lòng giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2012

Tác giả

Nguyễn Thị Hương

MỤC LỤC

	Trang
Trang bìa phụ	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	v
Danh mục các bảng	vi
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT TIỂU THỦ CÔNG NGHIỆP BẮC GIANG	
TRƯỚC NĂM 1997	11
1.1. Khái quát quá trình thay đổi địa giới hành chính của tỉnh Bắc Giang.....	11
1.2. Vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên và dân cư.	13
1.2.1. Vị trí địa lí, điều kiện tự nhiên	13
1.2.2. Dân cư	15
1.3. Khái quát TTCN Bắc Giang trước năm 1997	16
1.3.1. Khái niệm về “ Tiểu thủ công nghiệp”	16
1.3.2. TTCN Bắc Giang trong 9 năm kháng chiến chống Pháp (1945-1954).....	18
1.3.3. Trong kháng chiến chống Mĩ cứu nước (1954 – 1975).....	19
1.3.4. Thời kì từ sau khi đất nước thống nhất đến khi tái lập tỉnh(1976-1997)	24
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG TIỂU THỦ CÔNG NGHIỆP BẮC	
GIANG (1997 – 2010)	29
2.1. Các nghề tiểu thủ công nghiệp chủ yếu	29
2.2. Hình thức tổ chức sản xuất của một số nghề TTCN chủ yếu (1997-2010)	35
2.2.1. Hình thức tổ chức sản xuất theo hộ.....	35
2.2.2. Hình thức tổ chức sản xuất theo HTX	36
2.2.3. Hình thức tổ chức sản xuất theo làng nghề.....	37
2.3. Thực trạng một số nghề TTCN Bắc Giang (1997 - 2010).....	38

2.3.1. Thực trạng một số nghề TTCN chủ yếu ở Bắc Giang	38
2.3.1.1. Nghề mây tre đan	38
2.3.1.2. Nghề mộc	44
2.3.1.3. Nghề sản xuất gạch, vôi hòn, cay si	48
2.3.2. Thực trạng các làng nghề	52
CHƯƠNG 3: VAI TRÒ, HẠN CHẾ VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN.....	70
3.1. Vai trò của TTCN đối với kinh tế, xã hội và du lịch của tỉnh Bắc Giang.....	70
3.1.1. Đối với kinh tế.....	70
3.1.2. Đối với xã hội.....	76
3.1.2.1. Giải quyết việc làm cho người lao động.	76
3.1.2.2. Nâng cao chất lượng cuộc sống cho nhân dân, tạo điều kiện xây dựng cơ sở hạ tầng.	78
3.1.2.3. TTCN Bắc Giang là nhân tố tích cực cải thiện đời sống tinh thần cho người lao động.....	79
3.1.2.4. Tạo điều kiện thực hiện các chính sách xã hội	80
3.1.3. Đối với du lịch.....	81
3.2. Những hạn chế của TTCN Bắc Giang	84
3.3. Giải pháp phát triển.....	86
3.3.1. Giải pháp về thị trường.	86
3.3.2. Giải pháp về vốn	87
3.3.3. Giải pháp về nâng cao trình độ người lao động.....	88
3.3.4. Đầu tư xây dựng cơ sở hạ tầng nông thôn.	88
3.3.5. Quy hoạch phát triển nguồn nguyên liệu	89
3.3.6. Bảo vệ môi trường.....	90
KẾT LUẬN.....	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	96
PHỤ LỤC	

BẢNG CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Chữ viết	Nội dung
1	CNH	Công nghiệp hóa
2	CN	Công nghiệp
3	CNTB	Chủ nghĩa tư bản
4	CNXH	Chủ nghĩa xã hội
5	CHXHCN	Cộng hòa xã hội chủ nghĩa
6	DNTN	Doanh nghiệp tư nhân
7	EU	Liên minh châu Âu
8	HDH	Hiện đại hóa
9	HTX	Hợp tác xã
10	NQ/TU	Nghị quyết - Tỉnh ủy
11	NXB	Nhà xuất bản
12	TCN	Thủ công nghiệp
13	TT-BNN	Thông tư – Bộ Nông nghiệp
14	TTCN	Tiểu thủ công nghiệp
15	TNHH	Trách nhiệm hữu hạn
16	UBND	Ủy ban nhân dân
17	USD	United States dollar (Đô la Mỹ)
18	XHCN	Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1: Thống kê số hộ sản xuất TTCN ở tỉnh Bắc Giang	36
Bảng 2: Thống kê làng nghề phân theo lĩnh vực và địa bàn.....	55
Bảng 3: Bảng giá trị sản xuất ngành TTCN ở một số huyện, thị trong các năm 1999-2001.....	71
Bảng 4: Giá trị thu nhập kinh tế của xã Tăng Tiến	73
Bảng 5: Thống kê sản lượng một số sản phẩm TTCN - làng nghề khác.....	74

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong lịch sử nước ta, từ xa xưa cùng với sự phát triển của nông nghiệp hàng ngàn năm, TTCN đã ra đời. Sản phẩm của ngành TTCN không những phục vụ nhu cầu cho gia đình mà còn trở thành hàng hóa để trao đổi, mang lại lợi ích kinh tế to lớn cho người dân. Hơn nữa, những sản phẩm đó còn tạo nên bản sắc của mỗi miền quê và góp phần tạo dựng nên các nền văn minh trên lãnh thổ Việt Nam.

Bắc Giang là tỉnh nằm trong vùng trung du và miền núi Bắc Bộ, được bồi đắp bởi những con sông lớn như: sông Cầu, sông Thương, sông Lục Nam... có nhiều dải núi cao với các loại lâm, thổ sản quý. Bắc Giang còn có một vùng trung du thuận lợi cho phát triển cây công nghiệp. Đặc biệt, nơi đây còn là vùng trung chuyển sản vật giữa hai miền xuôi ngược. Chính vì vậy, ngay từ rất sớm, Bắc Giang đã xuất hiện nhiều nghề thủ công truyền thống và phát triển tương đối đa dạng như gốm sứ, mây tre đan, nuôi tằm ươm tơ. Đó chính là tiền đề và cơ sở vững chắc cho sự ra đời, phát triển của TTCN nơi đây.

TTCN Bắc Giang có giá trị rất lớn, không những góp phần giải quyết về vấn đề việc làm, tăng thêm thu nhập, nâng cao chất lượng cuộc sống cho người dân, mà còn đẩy nhanh quá trình CNH, HĐH đất nước. Bên cạnh đó, việc phát triển TTCN còn là một nhân tố quan trọng định hình nên các làng nghề nổi tiếng ở Bắc Giang. Những làng nghề ấy, vừa tạo nên sắc thái văn hóa độc đáo riêng mang tính nghề nghiệp, vừa là nơi bảo lưu, gìn giữ những phong tục tập quán cổ xưa.

Tuy nhiên, với nhiều nguyên nhân khác nhau, TTCN ở Bắc Giang đã bộc lộ những tồn tại và hạn chế.

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VI của Đảng với đường lối đổi mới đã tạo điều kiện thuận lợi cho TTCN trên cả nước nói chung và ở Bắc Giang nói riêng phát triển. Song, TTCN trong tỉnh vẫn chưa được chú trọng, quan tâm đúng mức xứng đáng với tiềm năng vốn có. Để phát triển TTCN, tỉnh cần có nhiều chính sách và biện pháp thiết thực phù hợp với thực tiễn địa phương và khách quan.

Vì vậy, hiện nay việc chú trọng và phát triển TTCN là một vấn đề cấp thiết đang được đặt ra. Trong bối cảnh, CNH - HĐH đất nước, bên cạnh việc HĐH nông thôn, việc kế thừa và phát triển TTCN có ý nghĩa cả về mặt kinh tế - xã hội và văn hóa.

Nghiên cứu “*Tiểu thủ công nghiệp ở Bắc Giang (1997 - 2010)*” sẽ góp phần làm sáng tỏ về tình hình TTCN ở Bắc Giang từ sau khi tái lập tỉnh cho đến năm 2010 và những đóng góp của TTCN cho sự phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.

Bên cạnh đó, việc nghiên cứu đề tài “*Tiểu thủ công nghiệp ở Bắc Giang (1997 - 2010)*” sẽ bổ sung nhận thức cho việc giảng dạy lịch sử địa phương. Hơn nữa, qua đó giáo dục thế hệ trẻ Bắc Giang lòng tự hào, ý thức gìn giữ và phát triển TTCN.

Với ý nghĩa trên, đồng thời là một giáo viên giảng dạy bộ môn lịch sử, được sinh ra và lớn lên trên mảnh đất Bắc Giang giàu truyền thống cách mạng, nên tôi chọn đề tài “*Tiểu thủ công nghiệp ở Bắc Giang (1997 - 2010)*” làm đề tài luận văn thạc sĩ của mình.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Các nhà khoa học trong và ngoài nước đã có nhiều công trình nghiên cứu về TTCN và làng nghề, nghề thủ công truyền thống ở Việt Nam và thu được những kết quả đáng kể. Hơn nữa, TTCN không chỉ được quan tâm